

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG XUẤT BẢN SÁCH NGHIÊN CỨU TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

ĐÀO THỊ HOÀN*

Xuất bản sách (XBS) nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh có vai trò, vị trí quan trọng đối với công tác tư tưởng, lý luận của Đảng. Từ năm 1991 đến nay, đặc biệt từ khi Ban Bí thư ra *Chỉ thị 23-CT/TW*, ngày 27-3-2003 *Về đẩy mạnh nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn mới*, hoạt động XBS nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh đã đạt được nhiều kết quả, góp phần quan trọng vào công tác nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh trong sự nghiệp đổi mới, vào thành tựu công tác tư tưởng, lý luận của Đảng; góp phần giáo dục, rèn luyện tư tưởng chính trị, đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân; nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức Đảng, làm sáng tỏ và bổ sung cơ sở lý luận cho việc xây dựng và thực hiện đường lối của Đảng.

Sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh không ngừng tăng nhanh về số lượng, nâng cao về chất lượng, hình thức; bảo đảm tính

Đảng, tính khoa học. Số đầu sách và số bản in sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh tăng lên đáng kể. Qua khảo sát ở các nhà xuất bản (NXB) Chính trị quốc gia - Sự thật; Quân đội nhân dân và Chính trị - Hành chính, năm 1991, 1992, mỗi NXB chỉ xuất bản 2 - 3 đầu sách về Hồ Chí Minh, nhưng

* Học viện CT-HC quốc gia Hồ Chí Minh

đến năm 2005 đã tăng lên hàng chục đầu sách. NXB Chính trị quốc gia năm 1991 xuất bản 3 đầu sách, năm 2000 xuất bản 17 đầu sách, đến năm 2005 tăng lên 39 đầu sách. NXB Quân đội nhân dân năm 1991 xuất bản 2 đầu sách, năm 2000 xuất bản 11 đầu sách và đến năm 2005 xuất bản 14 đầu sách. NXB Chính trị - Hành chính năm 2004 xuất bản 3 đầu sách, năm 2005 xuất bản 16 đầu sách, đến năm 2009 xuất bản được 17 đầu sách¹.

Bên cạnh những kết quả đạt được, hoạt động XBS nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh những năm qua còn có những hạn chế: chưa ngang tầm với yêu cầu công tác tư tưởng, lý luận trong thời kỳ đổi mới mới, chưa đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của thực tiễn nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh. Chưa xây dựng được chương trình, kế hoạch nghiên cứu, biên soạn, XBS nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh một cách khoa học, thường xuyên và lâu dài để chủ động thực hiện. Sự phối hợp giữa khâu nghiên cứu và xuất bản để giải quyết các vấn đề như xác định đề tài, đối tượng phát hành, kinh phí thực hiện,... có lúc chưa kịp thời.

Hoạt động chỉ đạo, tổ chức nghiên cứu, biên soạn, xuất bản còn thiếu sự kết hợp chặt chẽ giữa các cơ quan như Ban Tuyên giáo Trung ương, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, các viện nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn và các NXB. Tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ trực tiếp làm công tác xuất bản sách tư tưởng Hồ Chí Minh có mặt bất cập.

Trong bối cảnh mới của đất nước và quốc tế, từ những yêu cầu ngày càng cao và cấp thiết của công tác tư tưởng, lý luận; sự nghiệp đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa càng đi vào chiều sâu, công tác tư tưởng, lý luận của Đảng, trong đó có hoạt động XBS nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, càng trở nên quan trọng, cần phải tiếp tục thực hiện hiệu quả những giải pháp chủ yếu sau:

1. Nâng cao chất lượng nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh

Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước đối với công tác nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh. Đảng, Nhà nước tập trung chỉ đạo triển khai những chương trình, kế hoạch trọng điểm về nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời phân công trách nhiệm cụ thể trong triển khai thực hiện.

Tăng cường công tác quản lý nhà nước, Chính phủ, Bộ Thông tin - Truyền thông chỉ đạo hoàn thiện các văn bản qui phạm pháp luật về xuất bản và lĩnh vực liên quan; ưu tiên hoạt động XBS lý luận chính trị, trong đó có sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh.

Đề cao vai trò của các cấp, các ngành trong việc phối hợp đẩy mạnh công tác xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh.

Các cơ quan nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh chủ động đẩy mạnh nghiên cứu, xã hội hóa công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh. Chủ động xây dựng những dự án, chương trình, đề tài trình các cấp, cơ quan quản lý có thẩm quyền phê duyệt.

Xây dựng tổ chức và phát triển đội ngũ cán bộ làm công tác nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh. Cần nâng cao chất lượng công tác đào tạo đại học chuyên ngành tư tưởng Hồ Chí Minh, nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ nghiên cứu có trình độ cử nhân trở lên về tư tưởng Hồ Chí Minh (hiện đội ngũ nghiên cứu về tư tưởng Hồ Chí Minh chủ yếu chuyển từ các chuyên ngành khác sang như triết học, sử học). Cùng với đào tạo chính quy, cần mở các lớp đại học bằng thứ hai, chuyển đổi những người đã có trình độ đại học (các môn khoa học xã hội) sang học chuyên ngành Hồ Chí Minh khi có nhu cầu. Trong đào tạo, cần tập trung trang bị cho người học những vấn đề lý luận và thực tiễn cơ bản nhằm làm sáng tỏ những giá trị, sức sống và ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh về CNXH và con đường đi lên CNXH ở nước ta và những định hướng nghiên cứu lý luận mà Đảng đã xác định.

Thường xuyên mở các lớp bồi dưỡng, tập huấn, cập nhật những kết quả nghiên cứu mới về tư tưởng Hồ Chí Minh cho đội ngũ cán bộ nghiên cứu, giảng dạy.

Chú trọng bồi dưỡng chính trị tư tưởng, nâng cao nhiệt tình, ý thức trách nhiệm, tính chủ động và năng lực sáng tạo của đội ngũ nghiên cứu. Đưa đội ngũ cán bộ nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh thâm nhập thực tiễn, để gắn chặt công tác nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh với thực tiễn.

Tăng cường tính tập trung, thống nhất và sự phối hợp giữa các cơ quan nghiên cứu, giảng dạy, tạo điều kiện thuận lợi để đội

ngũ cán bộ nghiên cứu và giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh trau dồi tri thức, trao đổi kinh nghiệm: Thường xuyên tổ chức các sinh hoạt khoa học tại các đơn vị nghiên cứu, với các hình thức hội thảo, tọa đàm, trao đổi ý kiến và kinh nghiệm về công tác biên soạn, nghiên cứu khoa học, thông tin các kết quả nghiên cứu.

Tạo điều kiện cho đội ngũ cán bộ nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh được tiếp xúc với những tài liệu phản diện để nắm được tình hình chống phá của các thế lực thù địch, phản động. Từ đó có những công trình nghiên cứu đấu tranh chống lại có hiệu quả những quan điểm sai trái, thù địch, chống phá của kẻ thù.

Tiếp tục chú ý sưu tầm, xác minh tư liệu có liên quan đến Hồ Chí Minh. Hiện nay, đã xuất bản 3 bộ sách quan trọng làm cơ sở cho hoạt động nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh (*Hồ Chí Minh Toàn tập; Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử; Hồ Chí Minh Tuyển tập*). Tuy nhiên, vẫn còn những tài liệu nghiên cứu về Hồ Chí Minh nằm rải rác ở nhiều đơn vị, cơ quan Trung ương, địa phương và cá nhân và ở nước ngoài. Vấn đề đặt ra là phải làm thế nào để tập hợp được các tài liệu hiện vật ấy, để giữ gìn, bảo quản, tránh thất thoát, hư hỏng, bổ sung vào kho tư liệu, phục vụ công tác nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Việc sử dụng, công bố và sử dụng tài liệu lưu trữ trong nghiên cứu, biên soạn sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh cần chú ý một số vấn đề sau: Nhận thức đúng

và sử dụng tài liệu lưu trữ như một nguồn sử liệu quan trọng và chủ yếu nhất; chú thích rõ xuất xứ tài liệu, đảm bảo độ tin cậy. Việc sử dụng tài liệu gốc trong nghiên cứu, biên soạn sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh đòi hỏi sự cẩn trọng, nghiêm túc của các nhà nghiên cứu trong việc tổng hợp thông tin, phân tích, đối chiếu với các nguồn sử liệu khác để có được những nhận xét, đánh giá chính xác và khoa học.

Tăng cường về cơ sở vật chất - kỹ thuật cho công tác nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh

Trước hết, chú trọng đầu tư kinh phí từ nguồn ngân sách nhà nước cho công tác nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, trong đó tập trung cho các chương trình trọng điểm, đề tài khoa học cấp nhà nước, đề tài cấp bộ. Nhà nước cần dành kinh phí thỏa đáng cho việc đi nghiên cứu, hội thảo, trao đổi khoa học, sưu tầm tài liệu về Chủ tịch Hồ Chí Minh ở nước ngoài: Liên bang Nga, Pháp, Trung Quốc, Thái Lan...

Ngoài nguồn kinh phí từ ngân sách nhà nước, khuyến khích các đơn vị, cá nhân liên kết với các cơ quan trong và ngoài nước, các tổ chức quốc tế, thông qua nhiều hình thức, nhất là thông qua các dự án để có thêm kinh phí triển khai hoạt động nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh.

2. Đổi mới, nâng cao chất lượng biên tập - xuất bản

Nghị quyết Trung ương 5 khóa X khẳng định nhiệm vụ công tác tư tưởng, lý luận, báo chí, một mặt, phải đấu tranh để bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; mặt khác cũng đồng thời nhấn

mạnh nhiệm vụ phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Nhiệm vụ đó đòi hỏi công tác tư tưởng, lý luận phải làm rõ những giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời phải bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin trong điều kiện mới, đáp ứng yêu cầu phát triển và phù hợp với thực tiễn đất nước, thời đại².

Quán triệt phương hướng, nhiệm vụ công tác tư tưởng, lý luận mà Nghị quyết Trung ương năm khóa X đã chỉ ra, công tác xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh phải làm rõ những giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin, những vấn đề cần bổ sung và phát triển cho phù hợp với thực tiễn đất nước và thời đại; đẩy mạnh nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh gắn với triển khai sâu rộng, có hiệu quả Cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh"; góp phần nâng cao nhận thức về vai trò của công tác tư tưởng; tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng đối với công tác tư tưởng. Cụ thể là:

Thứ nhất, chủ động khai thác, xây dựng đề tài và nâng cao chất lượng công tác biên tập sách tư tưởng Hồ Chí Minh.

Bám sát phương hướng, nhiệm vụ công tác tư tưởng, lý luận của Đảng để chủ động xây dựng hệ thống đề tài sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, đáp ứng yêu cầu chính trị tư tưởng cả trước mắt và lâu dài. Trong xây dựng, lựa chọn đề tài sách cần chú trọng những vấn đề mới, những vấn đề lý luận và thực tiễn

đang đặt ra cần giải đáp. Chú trọng khâu lựa chọn, thẩm định đề tài, sàng lọc ngay từ đầu những đề tài trùng lặp, tính khoa học và thực tiễn thấp.

Để việc khai thác đề tài đạt hiệu quả, từ định hướng của nhà xuất bản, các văn bản chỉ đạo mới của ngành, biên tập viên sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh cần nắm vững nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh, nhu cầu của bạn đọc và thị trường.

Hoàn thiện các quy định của nhà xuất bản, gắn quyền lợi và trách nhiệm của từng biên tập viên, từng ban biên tập với chất lượng nội dung và hiệu quả phát hành sách.

Chú trọng đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ biên tập có chuyên môn về Hồ Chí Minh học, có trình độ lý luận chính trị, phẩm chất đạo đức.

Ngoài ra, biên tập viên cần tự học, tự bồi dưỡng ngoại ngữ để có thể tiếp cận dễ dàng với các công trình nghiên cứu của các học giả nước ngoài nghiên cứu về Hồ Chí Minh, các tài liệu do các tổ chức, cá nhân nước ngoài lưu giữ.

Thứ hai, không ngừng mở rộng, tăng cường mối liên hệ mật thiết với đội ngũ cộng tác viên.

Hoạt động xuất bản chỉ có thể chủ động và nâng cao chất lượng khi NXB và biên tập viên làm tốt công tác cộng tác viên, tăng cường mối liên hệ mật thiết với các cơ quan nghiên cứu, các nhà khoa học.

Tăng cường mở rộng đội ngũ tác giả, cộng tác viên có uy tín khoa học, có trình độ lý luận chính trị, phẩm chất đạo đức.

Trên cơ sở thực trạng công tác nghiên cứu, xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh và yêu cầu của công tác tư tưởng, lý luận, NXB dự kiến đề tài, xây dựng kế hoạch xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh trong ngắn hạn và dài hạn để định hướng đội ngũ cộng tác viên; đồng thời, làm cơ sở cho công tác bồi dưỡng, phát triển đội ngũ cộng tác viên, nhất là các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, cán bộ nghiên cứu, giảng dạy ở các học viện, trường đại học, viện nghiên cứu, các cơ quan nghiên cứu lý luận.

Chú trọng nâng cao chất lượng thẩm định bản thảo bằng việc tiếp tục đổi mới cơ chế, cách thức thẩm định bản thảo sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh trước khi xuất bản. Tăng cường cán bộ khoa học có trình độ chuyên môn sâu trên từng lĩnh vực cần thẩm định. Để tạo điều kiện thuận lợi cho công tác này, cần có cơ chế kinh phí hợp lý; đồng thời, tăng cường đầu tư các điều kiện về phương tiện theo hướng hiện đại hóa cho công tác thẩm định bản thảo.

Thứ ba, hiện đại hóa, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tổ chức in

Xây dựng kế hoạch in bám sát kế hoạch đề tài bản thảo, tránh bị động trong khâu chuẩn bị kinh phí và cơ sở in.

Tăng cường công tác biên tập kỹ thuật; tổ chức chế bản vi tính, thiết kế bìa, trình bày sách và in sách bảo đảm tiến độ, chất lượng kỹ, mỹ thuật.

Tiếp tục đổi mới công tác tổ chức in để nâng cao chất lượng in; sử dụng phù hợp vật liệu và công nghệ.

Thứ tư, xã hội hóa hoạt động xuất bản và phát hành, coi trọng tính hiệu quả

Triển khai có hiệu quả các kế hoạch phát hành, tạo bước đột phá trong khâu tiêu thụ sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh; xây dựng, củng cố mạng lưới phát hành truyền thống; củng cố và mở rộng hệ thống các nhà sách; phát triển mạng lưới phát hành liên kết với các nhà sách, công ty phát hành sách ở các địa bàn trọng điểm, khắc phục tình trạng để “trống” địa bàn.

Sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh là loại hàng hóa đặc biệt. Do vậy, trong những giải pháp cụ thể để tăng thị phần sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, Nhà nước cần có chính sách trợ giá đặc biệt, tiếp tục thực hiện trợ giá cước vận chuyển, nhất là đến khu vực vùng cao, vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào các dân tộc ít người còn nhiều khó khăn.

Phân tích, đánh giá thực trạng hoạt động xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, bao gồm cả hoạt động tự phát hành, liên kết trọn gói và sách quản lý phí để có những giải pháp cụ thể, sát thực tế, kịp thời điều chỉnh cho phù hợp. Trong hoạt động liên kết xuất bản, các NXB cần tránh tình trạng thả nổi, buông lỏng quản lý, tránh sai phạm xảy ra; hạn chế, ngăn ngừa các ấn phẩm có chất lượng (nội dung và hình thức trình bày) kém đưa ra thị trường.

Xây dựng và thực hiện chiến lược marketing loại sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh. Sử dụng mọi phương tiện truyền thông, đổi mới công tác giới thiệu,

tuyên truyền, tiếp thị sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh theo hướng thiết thực và hiệu quả.

Tích cực tham gia triển lãm sách, hội chợ sách trong nước và quốc tế, chủ động hơn trong việc đưa sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh tham gia các giải thưởng sách Việt Nam được tổ chức hằng năm; Quan tâm quảng bá qua các phương tiện truyền thông đại chúng, đặc biệt là internet, nhằm giới thiệu xuất bản phẩm đến với đông đảo độc giả trong và ngoài nước.

Xây dựng cơ chế điều tiết chung cho hệ thống phát hành của các nhà xuất bản trong cả nước, nhằm khắc phục tình trạng phân vùng, cắt khúc địa bàn một cách cứng nhắc như hiện nay.

Thống kê, phân tích, đánh giá thực trạng xuất bản, phát hành; thường xuyên tổ chức rút kinh nghiệm để phát huy ưu điểm và kịp thời khắc phục những hạn chế, khiếm khuyết.

Kiện toàn các cơ quan quản lý nhà nước về xuất bản - in - phát hành sách từ Trung ương đến địa phương, góp phần quyết định việc nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động xuất bản sách nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời gian tới.

1. Số liệu tổng hợp từ báo cáo hằng năm của 3 NXB: Chính trị quốc gia - Sự thật, Chính trị - Hành chính, Quân đội nhân dân từ năm 1991 đến nay

2. Xem: Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương khóa X, CTQG, H, 2007.